

Dr. R. Čičelis: Jonava man – mažasis pasaulio centras

Kasdien gatvėje sutinkame daug žmonių. Vieni lekia, kartais gal net patys nežinodami savo skubėjimo priežasties, kiti, gestikuluodami rankomis, garsiai dalijasi įspūdžiais, tretieji prasilenkia tylūs, atsakydami į pasveikinimą ir linktelėdami galvą. Greičiausiai šių kategorijai labiausiai tiktų Jonavoje gyvenantis, bibliotekoje dirbantis humanitarinių mokslų daktaras Ramūnas Čičelis. Savo įžvalgomis apie literatūros kritiko, rašytojo, žurnalisto, mokslininko, piliečio patirtis jis sutiko pasidalyti su „Naujienų“ skaitytojais.

Studijų metai

Užbėgdama pašnekovo mintims už akių, galiu patikinti, kad su juo labai malonu ir be galo įdomu bendrauti – atsiveria šiltas ir artimas dvasinis ryšys, vedantis praeities takais. Tad ir susitikimas su meno pasauliui atstovaujančiu jonaviečiu vyko ne bibliotekoje ar redakcijoje, bet kavinukėje, kurioje stovi tik vienas kavos mėgėjams skirtas stalas.

Manau, visi suprantame, kad tapti mokslų daktaru kur kas sunkiau nei parašyti aukštojo mokslo baigimo diplominį darbą. Ramūnas neneigia – sudėtinga, tačiau juo patirtis sako, kad tai, kas sudėtingiausia, ir yra įdomiausia. O jis ir noris siekti to, kas pačiam įdomiausia.

Pradžią į mokslinį laipsnį buvo Vilniaus pedagoginis universitetas, kurio liuanistikos fakultete R. Čičelis baigė bakalaurą. Paskui nusprendė padaryti pertrauką. Neilgą – tik šešerius metus. 2007-aisiais grįžo į tą pačią aukštąją mokyklą, pervardytą Edukologijos universitetu, po poros metų literatūrologijos studijų, baigė magistrantūrą. Prabėgus 12 metų Vilniuje, Ramūnas parvažiavo į Jonavą, namus, kuriuose pasitiko ramybė ir tyla. Tačiau vidinis balsas kuždėjo, kad mokslų dar negana – laukia doktorantūra Kaune. Ir magistras R. Čičelis pasuko į Laikinąją sostinę. „Doktorantūros profesoriai, skaitydami mano gyvenimo aprašymą, nušėbo ir paklausė, kur aš gyvenau. Mat ten buvo prirašyta visokių vietovių – Vilnius, Kaunas, Lazdijai, užsienis. Tai, kad nežinau, drįsau pareikšti. Kol būsi

žinias, o stiprius žmones šalia, iš kurių galiu mokytis, ir savarankiškai suformuotą vientisą pažinimo sistemą, leidžiančią gyventi kitaip nei iki tol“, – akcentuoja R. Čičelis.

Be šurmulio ir masių

Anot pašnekovo, kiekvieno gyvenimo pagrindas atsinešamas iš vaikystės laikotarpio. „Vaikystėje mane lydėjo muzika ir knyga. Tad man ir dabar, gyvenant Jonavoje, to šurmulio nereikia. Jonava man – mažasis pasaulio centras, nes jis yra ne ten, kur viešpatuoja galia ar primami galingi sprendimai. Centras yra ten, kur tu gali kažką sukurti. Keliolikos metų tarpsnis Vilniuje nebuvo džiaugsmas – tame didmiestyje stengiausi susirasti nedidelę, kameringą aplinką, pakakdavo vienos gatvės. Nesidairau į mases – gana parduotuvės, skaityklos, nedidelės erdvės, be šurmulio, stumdymosi, triukšmo“, – teigia pašnekovas.

Mėgstantis ramią aplinką mokslų daktaras, pasakodamas apie savo darbo dieną, vadovaujasi XIX a. pabaigos – XX a. pradžios prancūzų poeto Polio Valeri fraze: „Net poetas turi disciplinuoti save kiekvieną dieną“. Daug kam atrodo, kad žmogus gyvena laisvai ir daro tai, ką tik nori. „Bet nelabai įsivaizduoja, kad, norint save disciplinuoti, reikia daugiau jėgų, negu paklusti darbo taisyklėms. Daugelis stebisi, kaip aš prisiverčiu dirbti namuose. Bet tiesa yra tokia: esminius dalykus nuveikiau tik namie, individualioje aplinkoje“, – nusišypso jonavietis.

„Mokslų daktaras vadovaujasi prancūzų poeto Polio Valeri fraze: „Net poetas turi disciplinuoti save kiekvieną dieną“.

doktorantas, įsidėmėk: tavo namai Jonavoje. O kas man beliko? Tik sutikti. Sąžiningai visus tuos penkerius studijų metus, iki 2015-ųjų, pragyvenau ten, kur liepta. Ir dabar ten pat gyvenu“, – šmaikščiai pasakoja Ramūnas.

Jis neslepia: stodamas į doktorantūrą, galvojęs, kad namuose galėsiąs skaityti knygas ir taip semtis žinių. Deja, realybė buvo kitokia. „Reikėjo važinėti į konferencijas, dalyvauti diskusijose, rašyti straipsnius, skaityti paskaitas. Tai nebuvo lengva. Bet doktorantūra man davė ne diplomą, ne pinigus ir net ne

Nerašyta taisyklė

Pasak Ramūno, kiekvienai darbo dienai savitumo suteikia bendravimas su knygų šventovės lankytojais bei atvykstančiais svečiais. Biblioteką jis vadina ir savo socializacijos vieta, ir galimybę, pasidalijant patirtimi, sukurti Jonavos skaitytojams naujų kultūrinių formų – neįprastų renginių, gerų knygų pristatymų ir kitokių įdomių veiklų.

Vakarėjant parkeliavęs į namus, sau leidžia porą valandų pasiklausyti muzikos – džiazo, bliuzo, populiariosios. Tai jo ne-

Humanitarinių mokslų daktaras įsitikinęs, kad geriausiai žmonės vadovauja patys sau.

Kastyčio Mačiūno nuotr.

rašyta taisyklė, kurios Ramūnas nepažeidžia maždaug porą dešimtmečių. Šį laiką pašnekovas prilygina meditacijai – pasistato vandens stiklinę, pasideda cigarečių pakelį ir leidžia mintims laisvai bėgti. Bet, anot R. Čičelio, žmogus prieštaringa būtybė – staiga susivokia, kad diena baigiasi, o straipsniai dar neparašyti. „Tada atsigaivinu žalia arbata ir sėdu prie stalo – tai gali būti esė ar kito žanro rašinys, jį išsiunčiu adresatams. Tuomet būtinai su kažkuo pasikalbu – tėvais, draugais. Devintą valandą pavalgau vakarienę ir, jei iš vakaro nieko nereikia parengti bibliotekai, laiką skiriu knygoms. Skaitymas trunka maždaug iki 2 valandos“, – nusijuokia jis.

Žurnalistine patirtis

Žurnalisto duonos pašnekovas ragavo dirbdamas įvairiose redakcijose, turėjo ne vieną galimybę tapti vienos ar kitos redaktoriumi. Bet, Ramūno teigimu, jis nemėgsta kitiems priimti savo valios ir valdyti. „Esu linkęs tikėti, kad geriausiai žmonės vadovauja patys sau. Koks redakcijos vadovas gali turėti tokius įsitikinimus? Būtų palaida bala“, – paaiškina jis.

Anot pašnekovo, nederėtų akliai pasinerti į visos informacijos srautą – pakaktų per dieną perskaityti 2–3 publikacijas ir 10 minučių skirti televizijai. Mokslininko nuomone, žurnalistas turi būti humanitarinės kultūros žmogus, rašantis ne tik straipsnius, bet ir knygas. Iki šiol pavyzdžiu laikydamas Laimoną Tapiną, jis pabrėžia, kad žurnalisto misija – rūpintis bendruoju geriu, viešosios erdvės reikalais, o ne mokslo vadinamu „privatizmu“.

Jam pačiam geriausia mokykla buvusi „Lietuvos ryto“ priedo „Sostinė“ redakcija, kurios redaktorius Gintaras Cibas išmokė per aštuonias minutes

parašyti 15 eilučių teksto. Nepamirštamų įspūdžių paliko darbas Lazdijų rajono laikraštyje „Dzūkų žinios“. „Tai buvo tarsi kūrybinis fabrikas, nes per savaitę vienas turėdavau užpildyti du 12 puslapių leidinio numerius. Būdavo, rytas ima aušti, pabunda paukščiai, o aš dar sėdžiu prie stalo ir rašau rašau...“, – prisimena Ramūnas. Vienas linksmiausių, gal net anekdotų būti esė ar kito žanro rašinys, jį išsiunčiu adresuotams. Tuomet būtinai su kažkuo pasikalbu – tėvais, draugais. Devintą valandą pavalgau vakarienę ir, jei iš vakaro nieko nereikia parengti bibliotekai, laiką skiriu knygoms. Skaitymas trunka maždaug iki 2 valandos“, – nusijuokia jis.

Apie būsimas knygas

Būdamas pats sau šeimininkas, R. Čičelis knygas vadina savo vaikais. 2015-aisiais išleistas poetinių esė rinkinys „Bohemijos fragmentai“ buvo tik vartai į kitų leidinių parengimą. Pasak pašnekovo, būstas Jonavoje jam teikia kūrybinės galios. „Gal veikia tai, kad čia parašiau disertaciją, atrodo, net sienos prisigėrusios skaitymo, rašymo, supratimo – privalau“, – samprotuoja kūrėjas.

Leidyklai atiduota išsami monografija apie įdomų ir savitą menininką Joną Meką. Jau surinkta apie pusšimtis publikistikos straipsnių, kurie gimė Ramūnui dirbant žurnalistu-apžvalgininku Lietuvos radijo ir televizijos klasikos programoje „Ryto allegro“ literatūros kritikas R. Čičelis, pristatantis naujas, dažniausiai dar negirdėtas autorių knygas, šiuos straipsnius taip pat ketina išspausdinti atskiru leidiniu.

Perspektyvoje – televizijos kritikos straipsnių rinkinys, kuriame tekstai apie TV laidas, reklamą, kai kuriuos filmus. „Klausydamasis Skirmanto Vailiulo paskaitų magistrantūroje, nusprendžiau ir aš rašyti šiomis temomis iš filosofinių prieigų, bendro mąstymo, be to, dėščiau

kultūrinę žiniasklaidą. Manau, jau galėtų būti apie 180 puslapių knyga“, – mintija jis.

Reikėtų parengti pasaulėžiūrinių pokalbių rinkinį, interviu su įvairiais žmonėmis. Eilės laukia Ramūno poezija, kurios leidimą jis palieka visų kitų vainikui. Tiesa, vienos leidyklos redaktorei labai patiko jonaviečio romanas, bet, pasak autoriaus, nederėtų jo spausdinti, nes gausu autentiškų vardų, vietų – galbūt personažai nenorėtų savęs taip viešinti.

Kada realybe virs šie grandioziniai planai, sunku pasakyti. Tikėtina, kad tuose leidiniuose plačiau atsiskleis ir džiazo fone medituojančio autoriaus asmenybė.

Žavėjo biologija

Mokyklos laikais buvęs gamtininkas, net svaajojęs studijuoti ekologijos krypties biologiją, Ramūnas prisimena savo pirmąjį autoritetą, šviesaus atminimo gamtininką, rašiusį knygas, Česlovą Kudabą. „Iki šiol gyvas mamos pusserės pasakojimas. Sako, raviu daržą ir matau juodą taškelį tulumoje. Atsistoju – ogi Česlovas iš tolo jau kelia kepurę... Pėščias iš Vilniaus iki Švenčionėlių atkeliavo. Sėda prie stalo, geria arbatą ir pasakoja pasakoja... Tai kaip galima nesizavėti tokiu žmogumi?“ – retoriškai klausia dr. R. Čičelis.

Jis prisipažįsta labai mėgstantis gamtą, bet neturintis polinkio nei žvejoti, nei grybauti. „Kartą pusę dienos su meškere prasėdėjau ant Neries kranto – niekas neužkibo. Kam gaišti laiką? O grybauti nemėgstu dėl vienos priežasties – grybų nepažįstu. Įmčiau kiekvieną, kokį tik pamatyčiau – tikrai pameščiau šungrybį kalną, – juokauja jis, pridurdamas, kad, sukaupęs šimtų žmonių patirtį, jaučiasi esąs senas, kaip žemė. ●